

Zgornja Bistrica pri Slov. Bistrici. V nedeljo dne 15. decembra smo spremili k večnemu počitku našega priljubljenega soseda Franca Gunčar, ki je umrl v najlepši dobi svojega življenja, star komaj 48 let. Veličasten pogreb, kakoršnih je malo med nami, je pokazal, kako priljubljen in spoštovan je bil. Udeležila so se ga tudi gasilna društva iz Slov. Bistrice, Zgornje in Spodnje Polskave in Frama kakor tudi množica občinstva iz Slovenske Bistrice ter polnoštevilno vsi občani iz domače vasi. Pokojni je deloval v prid občine dolga leta kot občinski svetovalec, več let županoval tukajšnji občini. Bil je tudi načelnik in ustanovnik tukajšnjega gasilnega društva in odlikovan z zlato kolajno. V svetovni vojni se je bojeval kot narednik pri artileriji pri Dardanelah. Njegov stric preč. gospod župnik Jos. Gunčar mu je blagoslovil njegov grob. Tovarish gospod Podhraški se je z ginljivimi besedami poslovil od pokojnega. Godba gasilnega mu je zasvirala žalostinko. Zgubili smo z njim dobrega in vzornega občana, soseda in tovariša, rodbina pa predobrega očeta. Vsem udeležencem pogreba izražamo iskreno zahvalo. Bodi mu zemljica lahka. Njegovi rodbini pa prisrčno sožalje!

Špitališ pri Konjicah. Po daljšem odmoru nastopi zopet tukajšnje katoliško izobraževalno društvo v nedeljo po novem letu, dne 5. januarja 1930 s krasno ljudsko igro v petih dejanjih »Mala pevka«. Prijatelji lepe pesmi od blizu in daleč vladno vabljeni!

Krčevina pri Ptuju. Na novo leto se otvori pri nas nova gostilna. Ker poznamo gostilničarja gospoda Cvetko kot dobrega krčmarskega moža, vemo, da ta gostilna ne bo kraju v zlo, zato je občinstvu priporočamo.

Negova. Skoraj neverjetna novica nas je presunila. G. Peter Serbec je umrl, kap ga je zadela 12. decembra v 62. letu starosti. Pokojni je bil skozi vse življenje skoro brez jeze, globoko veren in šaljive narave. Kdorkoli je bil s njim v pogovoru, se mu je naravnost prikupil. Pred vojno je bil večletni župan občine Ivajnci. Daleč naokoli je bil dobro znana oseba, kar je tudi pokazal njegov pogreb. Na stotine ljudi je korakalo za njegovo krsto. Pri grobu je bilo pretresljivo, ker se jokali žena in njegovih deset odraslih otrok, vnuki in vnukinje. Mislim, da ni bilo očesa brez solz. Bodi ti, dragi, zemljica lahka. Ostalim pa naše sožalje!

Svetinja. Tudi mi Svetinjanec nismo prav zadnji. V nedeljo dne 8. decembra smo prav

čestojno proslavili praznik Brezmadežne. Pri sveti maši je sviral orkester. Kaj takega pa še ni bilo pri nas. In lepo je bilo, to moramo trditi tudi oni, ki nimamo bogve kako muzikalčnih ušes. Pri Brezmadežni je zadonel pod cerkvenim obokom prijeten bariton-solo, ki ga je pel g. G. Rakuša, bivši gojenec ljubljanskega konservatorija, vsem so drhteli ljubki zvočki prve violine, kateri so odgovarjali ubrano drugi instrumenti. Takrat so se marsikatero roke trdnaje oklenile rožnega venca in srce je poslalo s pevci vred mogočen slavospev — Brezmadežni. Prav dopadlo se je faranom, ko smo videli tudi naše učitelstvo zastopano pri orkestru. Omeniti moram pohvalno tudi pevski zbor, ki se je, kakor je bilo videti, prav potrudil. Mlademu, nadarjenemu g. organistu pa ključemo: Le tako naprej!

Noriški vrh pri Kapeli. Tukaj je umrl Anton Bratkovič, mali popestnik, nečak č. gosp. Antona Bratkoviča, kaplana pri Mali Nedelji. Na karminah so pogrebci nabrali — razen za svete maše, kakor je ob takih prilikah v tukajšnjih krajih lepa navada — tudi še za novo bogoslovnico 51 dinarjev. Vsem darovalcem ljubi Bog povrni! Blagi pokojnik pa naj v miru počiva!

Sv. Marjeta niže Ptuja. Proslava kraljevega rojstnega dne je bila tokrat združena z božičnim obdarovanjem revne šolske mladine. Po sveti maši se je zbrala vsa šolska mladež v okrašenem razredu, kjer je odigrala malo božično silko. Po mišni igrici pa je bila vsa šolska mladina obdarovana s pacivom in šolskimi potrebščinami. 56 najubožnejših pa je dobilo čevlje, obleko, perilo in drugo. To so vam bili veseli. Jasni in razsvetljeni so bili njihovi zadovoljstva vriskajoči obraz. Misel in pobudo božičnic pa je dal tukajšnji učiteljski zbor, ki je s pomočjo mnogih drugih dobrotnikov lahko izvedel to človečansko delo. Priznanjel vsem, ki so pripomogli k uspehu, pa najtoplejša hvala! Za vse pa velja: »Kadar si utrgaš od svojih ust, kadar si deliš kos kruha s lačnim — si veliki! Tokrat je bil dan kraljevega rojstva res dan slabotnih, nabogljentih sirot — male deca, ki je našla mnogo, mnogo razumevanja, ko je plaho in s težino solze potrkala na dobra in plemenita srca...»

Ormož. G. sreski načelnik v Ptuju je izdal za celi ptujski okraj veljavno naredbo, v kateri povdarja: 1. Vsako nespodobno obnašanje, govorjenje ali preklinjanje na javnem prostoru je strogo prepovedano. 2. Prepovedano je postajanje ljudstva na prostoru pred cerkvijo ob času, ko se služi cerkveno opravilo. 3. Prestopki teh odredb se bodo kaznovali s globo

Ne
ustrašite
se

še tako velikega pranja, kajti Schichtov RADION bo namesto Vas oskrbel polovico dela. Način je zelo enostaven in udoben

1. Običajno namakanje preko noči.
2. Raztopili Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati.
3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti.

Poskusite samo enkrat in uverili se bode, da Vam nobena stvar ne pripomore do tako lepega perila kot

do 500 Din, odnosno s zaporom do 10 Dni. 4. V vseh gostilnah in kavarnah morajo lastniki, oziroma poslovodje nabiti na splošno vidnih mestih listke ali deščice s napisom: »Ne preklinjaj! Ne govori nespodobno!« — Vsi dobro misleči ljudje s veseljem pozdravljajo te še davno potrebne naredbe. Saj je preklinjanje in najhujšega bogokletja in nesramnega govorjenja povsod preveč. Tudi imajo posebni mladi ljudje kaj grdo navado, da postajajo in postopajo sunaj cerkve med službo božjo. Želimo le, da bi se povsod in od vseh te odredbe držale in izvrševale. K temu niso priklicani samo javni čuvarji naredb in zakonov, ampak vsi pošteni ljudje.

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Predgovor.

In ti, moj rod? Kjer sodijo usode,
Narodov se, tam glas se tvoj ne čuje.
Kdaj ti ponosno vodil boš narode,
Kdaj pride doba, da Slovan kraljuje?
Stritar.

Položaj slovanskih narodov na jugu že od časa, kar so se naselili v teh krajih, ni bil ravno najslabjši. Bila je sicer kratka doba, ko so bili svobodni in so imeli svoje kralje. A od vseh strani so prežali sovražniki na nje, ki so si hoteli podjarmiti te narode. Najhujši so bili od ene strani Turki, ki so pritiskali z vedno večjo silo na jugoslovanske narode ter jih imeli zaslužnjene več stoletij. Od druge strani pa se je razširjala moč Avstrije vedno bolj in kar ni prišlo pod turški jarem, je zgubilo svojo samostojnost pod avstrijskim orlom, ki je razprostil v znamenju nemškega duha vedno dalje svoje peruti.

1

Ti narodi, katerim še ni zamri čut, da so bili nekdanj svobodni, pod svobodnim solncem, so prenašali svojo usodo le z veliko bridkostjo; ni tedaj čuda, da so se četudi v težkih okovih skušali otrestiti jarma tuje vlade, da bi prišli zopet do svoje svobode.

Tak pojav je tudi zarota Zrinjskega Frankopana in drugih zaveznikov, ki se je v svetovni in krajevni zgodovini obširno opisovala in se seve tudi različno presojala, večinoma pa s stališča, ki ga je zavzemala v tedanjem času avstrijska vlada napram tem možem, vsled česar je tudi ni osvetlila v luči prave zgodovinske resnice in nepristranosti, kar je ravno za zgodovinarja neobhodno potreben pogoj.

Žalostna Zrinjski-Frankopan ni nič drugega kakor odpor zoper brezobzirno nadvlado tujerodnih gospodov v prilog samostojnosti ogrske in hrvatske države, ki sta imeli neizpodbitno pravico do samouprave.

Odkar so Turki leta 1450. zavzeli Carigrad, je stala vsa Evropa zoper dednega sovražnika krščanskega imena. Glavni namen Turkov je bil, da si osvoje vse narode, zato so se tudi vmešavali v vse zadeve sosednih držav.

Naravno je bilo, da so nastali boji, ki so pri-

STROG

cerkvene vseh velikosti, navedene, voščene Ia, Ila in IIIa, silkanne —
KADILLO po najugodnejših cenah
kupite v TISKARNI SV. CIRILA V
MARIBORU, KOROŠKA GESTA 5.

Ormož. Po polletnem, mučnem bolehanju je umrl v starosti 83 let dr. Alojzij Heiss, tukajšnji mestni in okrožni zdravnik, od leta 1897 do 1919 tudi ordinarij bolnice križniškega reda. Pokojni je bil daleč okrog priznan in iskani zdravnik, ki je pod navidezno hrapavo skorjo skrival dobro in usmiljeno srce do bolnikov. Koliko dobrega je storil in koliko revešev je zastoj ali le za nezatno plačilo zdravil, ve samo Bog. Saj je bil dr. Heiss nad 50 let zdravnik in še le nekaj tednov pred smrtjo je moral popolnoma pustiti toli priljubljen zdravniški posel. Če se je v boleznih le količkaj njegovo stanje zboljšalo, je vstal in vršil svojo dolžnost. Kot veren, prepričan in praktičen kristjan se je skrbno pripravljaj na smrt. — Sprevod je ob asistenci 5 duhovnikov vodil preč. g. p. prior in deželni komtur Učak iz Ljubljane. Pogreba se je udeležilo izredno veliko ljudstva iz mesta in okolice. Ob odprtem grobu sta se poslovila od pokojnika g. prior,

ki je povdarjal njegovo vzgledno versko življenje in g. okrožni zdravnik in vodja bolnice dr. Hrovat, ki je opisal pokojnikovo vestnost in požrtvovalnost v zdravniški službi.

Laško. V nedeljo, dne 15. decembra po poznem svetem opravilu je priredil g. gozdni referent inž. Cerjak iz Krškega v hotelu Savinja predavanje o gozdarstvu. V dvorani se je zbralo precejšnje število kmetijskih posestnikov, ki so pazljivo sledili govoru. Gozdarstvo je važna kmetijska panoga v našem okraju, kjer so velikanski kompleksni zemlje, ki so nesposobni za vsako drugo rastlinstvo. Zato je gotovo potrebno, da se naš kmet tudi bolj briga za svoje gozdove s pravilnim zasajanjem in čiščenjem, in ne samo s sekuro in prekomernim izsekavanjem. Ljubezen, ki so jo gojili naši očetje in pradedje do gozdov, gojimo tudi mi. Saj so gozdovi kras kmetijskih posestev, kakor tudi panoga, ki je rešela marsikaterega kmeta propada.

okoli mrliča. Oni, ki so se namenili udeležiti pogrebne slavnosti, toda so dospeli »na kraj žalosti« le bolj po naključju, zavzamejo prostor bolj oddaljen, odkoder izražajo sožalja. Eden izmed sorodnikov vzame za tem nekako godalo, »tam-tam« imenovano ter s slabim glasom opeva vrline pokojnika. Pri vsakem prestanku pridejo na vrsto govori sorodnikov in ostalih pričujočih. Po govori prične pevec peti glasneje ter udarjati s palicami urneje na godalo. Za tem začnejo sorodniki mrliča čimdalje bolj postajati veseli, dokler naposled ne vstanejo ter prično okoli mrliča plesati. Čimdalje tem bolj divje se vrte, kot ponoreli plešejo, dokler vsled utrujenosti ne počepajo po tleh. Strah prešinja človeka, motrečega te črne postave, kako z izbuljenimi očmi in s tleskačnimi zobmi skačejo okrog mrliča pri zavijanju divje godbe, katere ni moči popisati.

Pogrebni običaji pri nekaterih narodih.

Kar se tiče navad pokopavanja mrličev, se narodi med seboj najbolj razlikujejo. V Evropi se ne razločuje bistvo pokopa. Skoro povsod vlada tihota, globoka žalost, ako mrlič leži na okinčanem odru in ga spremlja k grobu množica ljudi v slavnostnem sprevodu; ali pa, če neso navadnega delavca v naglo izgotovljeni rakvi brez vsakršnega slavja. Tako n. pr. na Portugalskem, ako umre malo dete, se uprizorjajo različne veselosti in se navzoči zahvaljujejo Bogu, da je dete vzel k sebi, dočim se ni imelo na sebi madeža greha. Na Irskem, če umre član nižjih slojev, se poveje prijatelji in znanci k pogrebnim slavnostim. V največji sobi se položi mrlič nepokrit na klop, okrog prižgejo sveče. V posejnih izbah in po stopnicah posedejo žalujoči po tleh, se razveseljujejo, pijejo, klobudrajo, kadijo, in iz tega šundra je čuti tuintam objokovanje najetih žen. Njih govori so čimdalje, tembolj glasni, naposled sličijo skoro kričanju, a polagoma zopet umolknejo.

Toda ozrmo se v oddaljene kraje. Ako zbolí severni Eskimo ali pa, če vsled starosti opeša, se snidejo v njegovi sobi vsi sorodniki. Sprevidevši, da ni upati več na okrevanje, izvolijo izmed skupine odposlanstvo z nalogo, da revežu sporoči nje-

govo usodo. Tu ne pomaga noben ugovor. Sorodniki ne kažejo niti žalosti, niti sočutja in bolnik mirno zre v svojo usodo. Bolnika odneso na presto, mu porinejo v roko lok in puščico, katero mora s poslednjo močjo izstreliti. Kamor pade puščica, ondi mu izkopljejo še živemu grob, da zašijejo v kožo severnega jelena ter položijo v grob z lokom in puščico vred.

Hindustanci (v Aziji) na obrežjih Hoogeleja donajajo bolnike, o katerih so mnenja, da morajo umreti, na obalo reke, in sicer tako blizu vode, da jih ob času narastla reka odplavi. Verujejo, da reka odnese to bitje naravnost v boljše življenje. Svoj čas so v Indiji, ako je umrl mož, njegovo ženo živo z njim vred sežgali, kar pa je danes po zakonih strogo prepovedano. Nedaleč od Bombaja (mesto s pristaniščem v Prednji Indiji), stoje takozvani »stolpi molka«, kjer so Parzi (potomci starih Perzijancev) svoje mrliča pokopavali. Na teh stolpih je znatno število železnih kaveljčkov in mrež, na koja obešajo trupla svojih sorodnikov, katera naposled služijo krokarjem v hrano. Kakor ti v življenju časte solnce kot najvišjega Boga, tako si tudi po smrti izvolijo, da bi jih solnce obsevalo in radi tega obešajo mrliča na te stolpe.

Prebivalci Nubije (v Afriki) posedejo

Najbolj zanimivi so pogrebi pri Kitajcih. Na čelu koraka nekoliko godcev. Oblečeni so v dolge svilnate halje, pokriti s klobuki, ki so podobni našim krožnikom. Godala so lesene trompete, cimbele in bobni, s katerimi muzicirajo, česar nihče na svetu ne razume. Za njimi koraka nekoliko revnih Kitajcev, nesoč motike in lopate; običajno se na Kitajskem grob ne pripravi vnaprej, ampak šele pri pogrebu. Vsakteri ima tudi par raket, katere od časa do časa prižigajo z namenom, pregnati s tem hudega duha. Za njimi se vrste najete žene v platnenih oblekah, ki mrliča objokujejo. Tem sledijo trije ali štirje duhovni v oblačilih, ki so prepredena z zlatom in srebrom. Ti trosijo med potjo drobne rdeče papirčke, popisane z različnimi nauki vere. Verujejo namreč, da je sleherni duh zelo radoveden, in ko bo pobiral in čital za njimi te listke, bodo oni lahko že daleč. Papirčki imajo izpopolniti, česar se raketam ni posrečilo. Za duhovni neso krsto z mrličem. Rakev je slična navadnemu zaboju. Za trugo stopajo prijatelji in sorodniki, neposredno za njimi pa vdova umrlega s povešeno glavo in sklenjenimi rokami. Med potjo si odtrga kos bele tkanine, s katero ima glavo poviato, kar znači, da za njo nima svet nikakoršne cene več.

Sprevod se potoma parkrat ustavi, ob

nesli nazadnje krščanskim četam sijajno zmago, katero so izvojevali 1. avgusta 1664. pri Šent Gotthardu v Prekmurju.

A avstrijske čete so bile tako izmučene, da se poveljnik Montecucculi ni upal dalje zasledovati Turkov, ki so imeli še dosti svežih rezerv. Vsled tega se ta zmaga ni mogla tako izkoristiti, kakor bi bilo za končni odločilni uspeh potrebno.

Avstrija je sklenila v Železnem gradu — Vasoár — s Turčijo mir, ki je povzročil nepopisno ogorčenje, kajti upanje otrestiti se turških pohodov je bilo s tem uničeno. Posebno nevoljo je vzbudilo dejstvo, da se je sklenil mir, ne da bi se posvetovala vlada s prizadetimi stanov. Osebito je bolelo Ogrce in Hrvate, da je pošiljal cesar brez dovoljenja deželnih zborov med nje nemške čete, ki so plenile, ropale ter mučile prebivalce.

To postopanje je bilo očividno kršenje ustave.

Med Hrvati in Ogrci na eni ter dunajsko vlado na drugi strani se je ustalila nezaupnost; kaj čuda, da so začeli misliti na to, da se otresejo nemškega gospodstva.

Najsposobnejši in najodločnejši, Nemcem toraj najnevarnejši mož, poln domoljuba, je bil hrvaški ban Nikolaj Zrinjski. Niemu ob strani je

stal brat Peter, pogumen mož, bogat in častiljen.

Ker je imel Peter Zrinjski za soprogo Ano Katarino Frankopan, je stopil z obema v zvezo tudi Fran Krištof Frankopan, lep mladenič, krepak, bojevit.

Zveste zaveznike so dobili na ogrski strani v osebah ostrogonskega nadškofa Jurija Sippay, palatina Frana Wesselenya in grofa Frana Nadasdyja.

Velik vpliv je imela v tej zvezi soproga Petra Zrinjskega, Ana Katarina. Od narave krasne, velike postave, ognjevitnega pogleda, je bila nad vse ponosna, odločna ter pogumna. Iskreno je ljubila svojo domovino in zato je z vsemi sredstvi želela, pripomagati k temu, da se domovina otrese tujege jarma. Kadar je drugim upadel pogum in so bili ozkosrčni in omahljivi, je bila ona, ki je zopet vžgala v srcu omahljivcev pogum. Reči moramo, da je bila Ana Katarina Zrinjska duša cele zarote in je imela vse niti v rokah.

Ona je bila tudi tista, ki je pridobila častihlepnege, a omahljivege grofa Ivana Erazma Tatenbaha za to zavezo, ta pa je pridobil svojega prijatelja goriškega deželnege glavarja grofa Karola Thurna.

NA POLJANI — najboljša Meškova poveval je zopet na razpologo. Vsakdo naj jo še to tino prebere i Štane Din 25, vezana Din 36. Naroča se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

teh prestankih napne baje hudi duh vse sile, da bi pogubil mrliča. Da se to prepreči, pihajo godci z vso silo v instrumente in listki kar dežijo. K jami si hudi duh ne upa. V grob se mrlič položi brez posebnih obredov. Po pretoku nekoliko časa kosti zopet izkopljejo ter jih shranijo v ilovnate

posode. Naposled se vsi ostanki umrlega zberejo v mali grobček (kripta), ki ima podobno podkovo. Na vratih se napravi napis. Takoj ali predno se položijo ostanki k večnemu počitku, prižgejo sorodniki pri grobu dve baklji.

Iz preteklosti vladarja sovjetske Rusije.

Mož, ki strahuje tačas sovjetsko Rusijo, Stalin, je človek posebnega kova. Novodobni ruski pisatelj A. M. Aldanov, ki vsekakor živi v Parizu, ne v domovini, piše o njem:

Stalin je najpomembnejši, nesporno daleč najpomembnejši cele Ljeningove garde. Stalinova vest je obtežena s krvjo kakor nobenega drugega sodobnega človeka, izvzemši Zinovjeva. Za Stalina ni samo tuje življenje ne vredno enega samega vinarja, marveč ne ceni više niti svojega lastnega življenja — v tem se ostro razlikuje od mnogih drugih boljševikov.

Kakor večina današnjih diktatorjev, je Stalin revnega pokolenja. V svoji mladosti je prestal težko šolo revščine in pomanjkanja. Odrasel je med tifliško (mesto Tiflis v Kavkaziji) sodrgo in se navzel njene surovosti.

Svojo politično pot je začel Stalin v tifliškem semenišču, kamor ga je bil dal oče, da bi se pripravil na duhovski poklic. 19-letnega so izključili iz semenišča kot nezanesljivega. Kot komunist je bil šestkrat izgnan v Sibirijo, a je vselej po kratkem času zopet ušel. Značilno je, zaradi kakšnih »zločinov« je policija izganjala Stalina. Enkrat so mu očitali, da je sodeloval pri majski proslavi, drugič se je udeležil kakih pouličnih demonstracij, tretjič je izdajal prepovedane knjige, četrtič je uprizoril štrajk v Rotschildovih tovarnah v Batumu in podobno.

V tem pa je imel Stalin vse druge stvari na vesti, o katerih se policiji niti sanjalo ni. Bil ni nič manj in nič več nego vrhovni poglavar kavkaških političnih roparjev. Največje njegovo podjetje je bilo naslednje:

Dne 13. junija 1907 ob pol 11. dopoldne sta prejela blagajnik tifliške podružnice

Ruske državne banke, Kurdjunov in prvi knjigovodja Golovjev iz Moskve četrtilijona rubljev. Denar sta osebno prevzela na pošti in sedla z njim v kočijo. Njunemu vozu je sledil drug voz z oboroženimi stražami. Oba voza je spremljala četa vojakov na konjih. Ko je prvi voz došel v notranje mesto in so prvi kozaki zavili z Erivanskega trga na Sololaško cesto, je s strehe Sumbatove palače padla bomba in se razletela, da so na kilometer daleč popokale sve šipe v oknih. Istočasno je bilo proti kozakom vrženih več bomb z obojestranskih hodnikov. Nastala je strašna zmeda; Kurdjunova in Golovjeva je vrglo z voza, nad 50 drugih oseb je bilo ubitih in ranjenik. Kaj se je v tej zmedi zgodilo z denarjem, nihče ni vedel in policija ni v tej stvari nikogar aretirala. Danes pa je znano, da je ta drzni roparski napad organiziral Stalin ter da je denar uropal njegov pomočnik Kamo. Denar so za prvi hip skrili v stanovanju — ravnatelja kavkaškega vremensko opazovalnega urada.

Stalin ni nikak »sijajen« govornik niti pisatelj in si tega po vsej priliki tudi ne domišlja. Toda diktatorskega rokodelstva je nad vse vešč. Tista smer, ki se je od začetka drži, da bi se polastil gospodstva nad stranko, je bila očitno prava. Seveda pa tudi mesto vrhovnega poglavarja komunistične stranke ne utegne biti vselej dosmrtno. A če ima človek srečo, tudi vloga opozicijskega poglavarja ni preslaba. »Samo mrtvi se ne vračajo...«

Vendar je v današnji Rusiji vreme le preveč nezanesljivo in izpremenljivo in Stalin se nedvomno zaveda, da bi njegovi pristaši ob prvi priliki z razvitimi zastavami prešli v Trockijev tabor; strahovalec Rusije si svojega lastnega konca ni svest.

Ženska v vohunski službi.

»Najnevarnejša žena v Evropi. Posluhuje se različnih imen. Mednarodnega pokolenja, 28 let stara, privlačna, izredno umna; obvlada več jezikov. Velik talent za spletke. Iz revščine in gorja je postala komunistinja. Sovjetski poglavarji jo izredno cenijo. V zvezi je z vsemi znanimi komunisti v Evropi. Pospešuje revolucionarno gibanje v mnogih deželah. Vohuni za Moskvo. Obenem je v službi neke druge države. Na Angleškem je bila zaradi potvorbe potnega lista obsojena na dva meseca ječe in potem izgnana.«

To je kratek posnetek poročila bivšega uradnika na Scotland Yardu v Londonu o Katarini Gussfeld. Iz poročila samega nekaj značilnih podrobnosti:

To je najbolj zvita in najbolj prekanjena oseba, ki sem jo srečal v dolgih letih moje službe; skrivnostna žena in eden največjih sovražnikov človeške družbe. Prvič in zadnjič sem jo videl pred kazenskim sodiščem Old Bally, meseca maja 1927.

Večina v javnosti znanih ženskih zločincev je bila obdarovana z veliko osebno privlačnostjo. Ali so bile lepe ali pa je njih osebnost izžarevala čuden, tuj čar, ki je deloval na njihove žrtve kakor strup. Na vsak način so bili ženski čari njihova glavna moč. Pri Katarini Gussfeld je to drugače.

Ta žena ni lepa in o ženskih čarih se pri njej ne da govoriti. Dasi ne ravno nelepa in še manj naravnost grda, vendar odbija. Tedaj je bila 28 let stara, srednje postave, odločilnih, zelo izrazitih potez v obrazu. Kar je posebno bodlo v oči, je bil izraz zagrenjenosti in neizprosnega sovražnega zaničevanja, kar je dajalo celji osebnosti nekaj temnega, groznega.

V poteku razprave je kazala ves čas največjo mirnost in ravnodušnost in ni trenila z očesom tudi tedaj, ko je sodnik proglasil razsodbo: dva meseca ječe in nato izgon iz dežele. Še nikoli ni-

Ko so leta 1665. slovesno kronali cesarja Leopolda I. za ogrskega kralja, je ta slovesno prisegel, da bo upravljal Ogrsko in Hrvatsko v smislu določil, ki velé, da se mora držati kralj pri izvrševanju ogrskih poslov samo Ogrov, pri hrvatskih pa samo Hrvatov.

Te prisege pa cesar ni držal; ne samo da ni branil Ogrske in Hrvatske, onemogočil je celo njeno samoobrano.

Ker avstrijski dvor ni izpolnjeval obljube, se tudi Ogrri in Hrvatje niso smatrali za obvezane, držati se obljub.

Tako sta bila nezadovoljna oba naroda; iz nezadovoljstva je nastalo ter vedno bolj naraščalo stremljenje, da se odpravijo te neznosne razmere.

Smele načrte so zasnovali zarotniki, hoteli so spraviti ljudstvo tostran in onstran Donave na noge, vpasti v Moravsko, se združiti s Poljsko, tudi Štajerska, Koroška in Kranjska naj bi se dvignile; pogajali so se tudi s Francijo in Turčijo.

Toda kmalu so zarotniki morali uvideti, da so osamljeni, kajti na Poljskem je bil izvoljen za kralja Mihael Wisnavický namesto princa Conti, ki se je zavzemal za stvar zarotnikov; a tudi francoski kralj Ludovik XIV. se je začel umikati Og-

rom in Hrvatom, ker ni imel od njih pričakovati toliko, kolikor si je želel.

Nesreča je tudi bila, da sta pred izbruhom zarote nagloma umrla palatin grof Franc Wesseleny, ki je bil zastrupljen in grof Nikolaj Zrinjski, katerega je raztrgal obstreljeni merjasec.

Prvotni namen, da se podajo Ogrri in Hrvatje pod pokroviteljstvo francoskega kralja, se je moral opustiti. Ako bi kralj to ponudbo sprejel, vzbudil bi ustajo in s kraljevo pomočjo bi začeli osvobodilno vojno.

Na mesto Nikolaja Zrinjskega je stopil Peter Zrinjski, katerega se je, ko je videl, da je osamljen, polotila obupna misel, da bi dvignil Hrvatsko v samostojno kraljestvo, v Sloveniji pa bi se vpstavila prejšnja celjska grofija v obliki vojvodine.

A ni bilo usojeno, da bi zarotniki tudi izvedli svoj načrt. Bili so med seboj drug na drugega ljubosumni ter samoljubni; namesto da bi delali, so odlašali, veliko govorili.

Tako ni čuda, da se je o tej zaroti zvedelo na dunajskem dvoru. Avstroogrski nadškof Szepesenyi je pripovedoval, da so se zvezali Nadasdy, Zrinjski in drugi ter skovali načrt, da vjamajo cesarja, ga umore ter izzovejo velik upor

Ste naročili na Izd. „NEDELJA“?

Izbija vsak teden? Priznava, vsehstranski sodilski organ in razkošno ter druge podobe vsega danke, razen tega pa tudi lepe povesti. Otvori namo ljube Gospe in mišne zgodbe za dva. Stanje mesечно je 2.—Din (leto 24.—Din) Še danes in narode kodoljo po dopisnici na naslov: UPRVA NEDELJE, MRIBOR, SLOVENSKO ILE 20.

sem videl ženske, ki bi bila s toliko gotovostjo in neomajnim samopremagovanjem stala pred sodiščem. Opazoval sem jo ves čas z napetim zanimanjem. In dočakal sem, da se je vendar izdala. Ko so jo po razsodbi oddali paznicam, da jo odvedejo iz dvorane, se je nenadoma ozrla nazaj na sodnika. — Njen obraz je bil spačen od srda in iz oči ji je sijala peklerska zloba in sovraštvo.

Katarina Gussfeldt je anarhistinja neupogljive, brezčutne vrste, zagrizena do kraja, prostovoljna mučenica za stvar, ki je po njenem mnenju pravična. To je ženska, ki ima tak vpliv na vodstvo boljševiske Rusije in posebno na strašno Čeko (tajna sovjetska policija), da jo spoštujejo in se je boje bolj nego katerikoli druge ženske v komunistični Rusiji. Njen značaj je bolj moški nego ženski. Njena duševnost sliči duševnosti moškega, ki je izgubil vsak človeški čut. Popolnoma brez srca je in služi le stvari z neomejenim pogumom in brez ozira na kakršnekoli drug interes.

O tem, kje se mudi in s čim se prizadeva sedaj, imajo oblasti jako malo zanesljivih podatkov. Toliko pa je znano, da z neutrudljivo vnemo nadaljuje delo razdejanja, upora in revolucije v tujih deželah. Vrh tega je rojena organizatorica. Najbrže ji v tem nihče v osrednjem vodstvu sovjetov ni kos. Od vseh vodilnih duhov se razlikuje tudi po tem, da ne kaže najmanjše želje po priljubljenosti pri narodu. Vsekakor ima tudi najtehtnejše razloge, da se v javnosti kaže čim najmanj.

Na Angleško je skušala priti Gussfeldtova po izgonu še enkrat, vendar je pa na prvi pogled vzbudila pozornost uradnikov, radi česar so njeno prtljago natančno preiskali. Našli so z nevidnim črnim pisano pisma in beležke in več nerazvitih fotografskih plošč. — Preiskava je odkrila, da je delala Gussfeldtova po proslulih načinih sovjetov in bila v zvezi z najnevarnejšimi komunisti. Komisar posebnega političnega oddelka se je dalje prepričal, da Gussfeldtova ne dela in ne vohuni samo za Moskvo, marveč tudi za neko drugo

državo, ki je z Anglijo v prijateljskih odnošajih. Podani so bili dokazi, da je bila za vohunjenje plačana od dveh držav.

Topot sicer potni list ni bil potrjen, pač pa so bile vse navedbe v njem popolnoma zlagane. Pri zaslišanju je Gussfeldtova trdovratno molčala in le z največjim naporom je bilo mogoče tudi brez njenih poizvedb odkriti resnico. Tako je uspelo razkrinkati najnevarnejšega sovražnika Anglije in Gussfeldtova je morala tretjič in slednjič zapu stiti Anglijo.

Hočko Pohorje. Sodniški izpit pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani je napravil tukajšnji rojak g. doktor Dobrošek Josip, av skultant pri deželnem sodišču v Ljubljani.

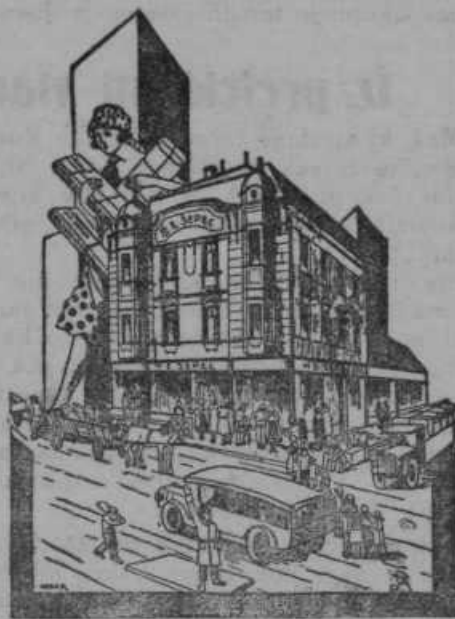
Kapela-Radenci. Naša čebelarica podružnica bo imela na novega leta dan ob štirih popoldne v gostilni Horvat pri Kapeli svoj občni zbor h kateremu se vsi člani in drugi prijatelji čebel vljudno vabijo. Tajnik.

Negova. Dne 15. decembra 1929 smo spremlili k zadnjemu počitku poštenega moža, dobrega občeta Petra Serneč, posestnika iz Kunove, ki je umrl v starosti 70 let. Rajnega je zadela kap dne 12. decembra ob 6. uri tako močno, da je bil v par minutah zdrav, vesel in mrljč. Rajni je bil daleč na okoli zelo priljubljen. To je najlepše dokazala zelo velika udeležba pri pogrebu. Za njim žalujejo ne samo žena, sinovi in hčere ter sorodniki, ampak tudi sosedi.

Maribor. Ena izmed najstarejših Mariborčank bo gotovo Rojko Marija. 3. januarja 1930 bo praznovala 92 rojstni dan. Rojena je bila 3. januarja 1839 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Bila je dvakrat poročena, a je vdova že nad 35 let. Sedaj biva pri svoji najmlajši hčeri, ki pa ima za seboj tudi že pet križev. Ker se je v svoji mladosti naučila pisati in brati, pazno zasleduje današnje razmere. Ljuba prijateljica ji je dobra knjiga in pa mleček. Navzlic visoki starosti ne rabi očal, pa tudi ne palice. Dobro se še spominja tudi Slomška, kateri jo je bil birnal in kar iz spomina ji ne morejo lepi Slomškovi nauki in pridige. V ugodnih razmerah ni nikdar živela, skrb in teža življenja sta jo vedno spremljali. A še sedaj je polna brige in skrbi za svoje in vsi jo radi imajo. Ljubezniva starica je pravi vzgled skromnosti, zadovoljnosti in hvaležnosti. Naj ji bo usojeno dočakati v zdravju in veselju še 100 rojstni dan!

Srečno novo leto

Zeli

vsem cenj. odjemalcem in se priporočata
manufakturna trgovina

M. E. ŠEPEC

Maribor, Grajski trg št. 2

Upravitelj (majer) za srednje kmetsko posestvo se išče z nastopom od 1. februarja 1930 naprej. Ponudbe na oglasni oddelek tega lista.

Bučnice, oluštene in neoluštene zamenjam s pravimi bučnimi oljem, lepe suhe slive kupim. Jos. Jagodič, trgovina špecerije in železnine, Glavni trg 15, Celje.

Išče se za posestvo izven mesta pristavnike (majerje). Vpraša se pri g. Krajnc, gostilna Straschil, Breg pri Ptuj.

Rešilec božičnih ugank. Rešitev ugank smo danes priobčili. Zbiranje rešitev s tem preneha. Imena onih, ki so dobro rešili in onih, ki so dobili nagrado, pa objavimo prihodnjič. Uredništvo.

na Ogrskem. Turški tolmač Italijan Panagiotti je opozoril cesarskega poslanika na nevarni položaj, ker je slišal, kaj je govoril sedmograški knez Apaffy, ki je posredoval med Ogri in Turčijo; Apaffy sam je pretrgal zvezo z zarotniki, ker je verjel vezirju Köprilliju, da stremi Zrinjski po ogrski kroni. Tudi vdova bivšega palatina Wesselenya se je zbala, da je stvar izgubljena ter je obvestila vlado o zarotniških razgovorih, da bi se ognila kazni. Smrtni sovražnik Petra Zrinjskega, grof Nikolaj Erdödy, je v svoji zavisti, da ne bi postal Zrinjski premočen, izdal njegove načrte; Peter Zrinjski pa je sam razkril Nadasdyjevo namero, vzeti kralju krono z glave, kar je ta tudi potrdil, se vrgel pred cesarjem na kolena ter prosil milosti.

Neki Ladislav Fekete je hlinil nezadovoljstvo samo zaradi tega, da se je mogel udeleževati razgovorov. Vse to, kar je zvedel, je izdal dunajskemu dvoru meseca septembra 1668.

Dunajska vlada je bila dobro podučena o celi zaroti ter je uvidela nevarnost za obstoj Avstrije. Zato se je, četudi še le po daljšem obotavljanju, odločila, da nastopi zoper zarotnike. Tako je moralo priti do žaloigre, ki je bila usodepolna za slovenski in hrvaški narod.

Častihlepni, a obenem lahkomišelnini in omahljivi Erazem Tatenbah je bil tudi vpleten v to zaroto. Na eni strani se je kazal vdanega cesarju in vladi, na drugi pa je hrepenel po uživanju in slavi. Danes nežen družinski oče, je v trenutku pozabil na vse in se omamljen od drugih čustev podal na pot, ki ga je nazadnje dovela v propast.

Da si je prizadeval Peter Zrinjski, pridobiti grofa Tatenbaha za zaveznika, kar se mu je tudi posrečilo, je razumljivo, kajti Tatenbahi so bili starega plemenitaškega rodu in tedaj najbolj mogočni na Štajerskem.

Tatenbahi so prišli iz Bavarskega kot fevdniki krškega škofa. Že leta 1290. beremo ime Otona, leta 1310. Otokarja, leta 1336. Artiba in pozneje Ivana, ki je imel od škofa v lasti gradove Olimije, Bizeljsko ter Podčetrtek ter posodil leta 1550. denar deželnemu knezu za turško vojno; padel je kot cesarski svetovalec leta 1557. v boju proti Turkom na Hrvatskem.

(Dalje prihodnjič.)

Knjiga kakor kino
so Karl May-ovi spisi

ki so do zdaj izšli 8 zvezki po Din 18—
v TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU.

Hmeljarstvo nese, 2. serija, ki vsebuje hmeljarstvo in hmelj pridelavo. Kupite zelo knjigo HME LJARSTVO! Sime Din 50, vezana Din 60. Dobi se v Cirkovi knjižnici v Mariboru.